בהן ואשיש בהן ד׳ נמי קאי: **אמאי כשרה.** בכל אחת מהנסריס שיש שיעור לפסל[ב] היכא דליכא למישרייה בדופן עקומה וזו כולה מבולבלת בהן ואם גדולה היא אותם שחוץ לארבע אמות פוסלות בה: **שאין בה אלא שמונה אמות מצומצמות.** לא פחות ולא יותר שהן ארבעים ושמונה טפחים וכגון שהתחיל בה מב׳ צדדיה דיהב נסר ברישא והדר פסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא הרי כ״ד טפחים הרי סיכוך עד אמצעה וחוזר ומתחיל מצדה השני ועושה כמו כן והוו להו שני פסלים באמצע דאיכא הכשר סוכה והרי[ג] ח׳ טפחים הן הלכך כשרה על ידי אותן שני פסלים ותחת הנסריס לא יישן והסוכה אינה נפסלת בהן דאמרי׳ דופן עקומה עד הפסלים האמצעים דהא פחות מארבע אמות הוא. וא״ת בנסריס ופסלים הפחותים מד׳ לא מתכשרא בשנים האמצעים דזימנין דליכא הכשר סוכה ולרבי מאיר דאמר אף בשאין בהן ארבע[ד] אין מסככין בהן היכי מתכשר בשיש בין נסר לנסר כמלא נסר ההיא כולה כשרה ואף תחת הנסריס דהא ליכא ד׳ במקום אחד והיכא פסיל ר׳ מאיר היכא דאיכא תרתי בהדדי דקסבר שני נסריס מצטרפים לארבע[ה]: **הוי מיעוט.** וכשרה דלאו שיעור אויר יש ולא שיעור סכך פסול יש: **בסוכה קטנה.** שיעור[ו] מצומצם: **בקנים הוי מיעוט.** דאמרינן לבוד ואין כאן אויר: **בשפודין לא הוי מיעוט.** ואף על גב דלא מזה ולא מזה יש שיעור לפסול מיהו כיון דאיכא ג׳ טפחים בהדדי דנפקי מהכשר סוכה חשיבי באפי נפשייהו ולא מצטרפין בהדה לאשלומה לשיעורא וליתיה לשיעורא דסוכה: **והני מילי.** דאויר פחות מג׳[ז] לבוד ואינו פוסל בסוכה: (ב) **מן הצד.** דאמרינן הרי הוא כלבוד מן הדופן: **באמצע.** אויר בפחות מג׳ שלא בסמוך לדופן: **קורה היוצאה.** להתיר המבוי ונתונה על רוחב פתח המבוי מכותל לכותל וזו אינה מגעת לשני הכתלים: **וכן ב׳ קורות כו׳.** ועל כרחך באמצע אויר פחות מג׳ שלא בסמוך לדופן: **שאני קורה.** דכל איסור טלטול מבוי והלכות עירוב דרבנן הוא דמדאורייתא לא בעי תיקון הלכך הקילו בה הכי דהם אסרו והם התירו אבל סוכה דאורייתא אי לא קיס לן לבוד באמצע הלכה למשה מסיני לא מצינן לאכשורה: **ארובה.** בגג היא: **כנגד ארובה טהור.** כלים שתחתיה טהורים שאינו אהל המת אלמא אין לבוד באמצע למהוי כוליה כסתום: **כל הבית כולו טהור.** שאין מאהיל על הטומאה כלום: **אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור.** סיפא גרסינן כי רישא ובדברים אחרים יש ביניהם חילוק במשנה דאהלות והכא לא מייתינן לה כולה וזהו ראש הפרק ארובה שבתוך הבית: **הכי גמירי להו.** מסיני דאין לבוד באמצע ומהלכה לא גמרינן מידי אחריתי אלא ההוא דאתמר ביה: **רבי פריש.** את דבריך: **אברומא.** מין דגים קטנים ואין שרצין ניכרין בהן: **של מקום פלוני אסורים.** ששרצין גדילין באותו נהר ומרוב קוטנם אין יכול להפרישם שאינן ניכרים: **של מקום פלוני מותרת.** שאין אותו נהר מגדל שרצים כדמפרש: **צחנתא.** מין דגים קטנים: **דבב נהרא.** הנהר בב שמו: **רדיפי מיא.** קלות וממהרות לרוץ: **חוט השדרה.** נותן כח באדם ובהמה ודגים להיות שדרתו עומדת בבריאות: **והא קחזינן דקאי.** בכמה נהרות הרדופין במימיהן: **קילפי.** קשקשים: **דלא מירבי טינייהו דג טמא.** אין טיט של אותו נהר מגדיל ומשקיץ[ח] שקצים ורמשים: **והאידנא כו׳.** שהוסבו לתוכן עכשיו והם מגדלין שקצים ומהן יורדין לאותו נהר: **סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין.** כגון חצר המוקפת אכסדרה כדפרישי׳ במתניתין וסיכך באוירה של חצר וסמך הסכך על שפת קירוי של אכסדרה ואין מחיצות פנימיות מועילות לסוכה דיש בתקרת האכסדרה יותר מארבע אמות אבל לצד הסוכה יש לאכסדרה פצימין עמודין כמין חלונות וביניהם פחות פחות משלשה כשרה דאמרינן בהו לבוד: אמרינן

ומודה רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהם וכשרה בשלמא למ״ד בין באמצע בין מן הצד בד׳ אמות משום הכי כשרה אלא למאן דאמר באמצע בארבעה אמאי כשרה אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכא בסוכה דלא הויא אלא שמנה (א) מצומצמות עסקינן ויהיב נסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו להו שני פסלין באמצע ואיכא הכשר סוכה באמצע אמר אביי אויר שלשה בסוכה גדולה ומיעטו בין בקנים בין בשפודין הוי מיעוט בסוכה קטנה בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט והני מילי מן הצד אבל באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר איש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע מ״ט דמ״ד יש לבוד באמצע דתניא (ח) ב קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל אחר וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל אחר ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אינו צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת ואידך שאני קורות דרבנן מאי טעמא דמאן דאמר אין לבוד באמצע דתנן (ב) ג ארובה שבבית ובה פותח טפח טומאה בבית כולו טמא מה שכנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור ואידך שאני הלכות טומאה דהכי גמירי להו דרש רבי יהודה בר אלעאי בית שנפחת וסיכך על גביו כשרה אמר לפניו ר׳ ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך פירש אבא ארבע אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דרש רבי יהודה בר אלעאי אברומא שריא אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך אמר אבא של מקום פלוני אסורה של מקום פלוני מותרת כי הא דאמר אביי האי (ג) צחנתא דבב נהרא שריא מאי טעמא אילימא משום דרדיפי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה חוט השדרה לא מצי קאים והא קא חזינן דקאי אלא משום דמליחי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה קילפי לא מצי קאי והא קא חזינן דקאי אלא משום דלא מרבה טינייהו דג טמא אמר רבינא והאידנא דשפכי נהר איתן[ח] ונהר גמדא להתם אסירא (ד) אתמר ד סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשרה שאין לה פצימין אביי אמר כשרה ורבא אמר ה פסולה אביי אמר כשרה אמרינן

אין לבוד באמצע. היינו למעלה דדפנות מכשירין לעיל (דף ז.) קנה קנה פחות מג׳ ומקורת מבוי פריך שפיר דהיינו נמי למעלה ופריך בין למאן דאמר פ״ק דעירובין (דף יב:) קורה משום היכרא בין למאן דאמר משום מחיצה וא״ת אם אין לבוד באמצע א״כ צלתה מרובה מחמתה[ה] תיפסל עד שתהא מכוסה יפה ומעובה כמין בית שלא יהא בה נקב לאו פרכא היא דהכא מיירי כשהאויר מהלך על פני כולה והסכך נחלק לשנים והא דאין סכך פסול פוסל בפחות מארבעה[ו] ואע״ג דאין לבוד באמצע לא דמי לאויר דהא מה נפשך יתר משלשה הרי יצא מתורת לבוד ואפילו הכי אינו פוסל לפי שאינו חשוב להיות חוצץ ומפסיק בינתים:

אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור. בסיפא גרסינן כי רישא ובדברים אחרים יש ביניהם חילוק במסכת אהלות פרק י׳ והכא לא מייתי לה כולה שדרך הגמרא לקצר משניות של סדר טהרות:

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין. במשנתנו פירש בקונטרס (לעיל דף יז.) חצר המוקפת אכסדרה חצר זו מוקפת בתים ופתוחים לה סביב משלש רוחות ולפני הבתים עשוין אכסדראות סביב לג׳ רוחות והאכסדרה פתוחה היא ואין לה דופן לצד החצר וזה סיכך על גבי אוירה של חצר ואין דופן לסוכה זו אלא מחיצות הבתים המפסיקות בין הבתים לאכסדרה ונמצא תקרת האכסדרה מפסקת סביב בין סכך לדפנות ואם יש ברוחב האכסדרה ד׳ אמות פסולה פחות מד׳ אמות כשרה דאמרינן דופן עקומה דוגמא לדבר קלויישטר״א של האומות שיש לה אויר שיש בה עשבים והיקף האכסדרה סביב לה וכשיש בתקרת האכסדרה ארבע אמות ויש לצד הסוכה פצימין לאכסדרה עמודים כמין חלונות וביניהן פחות משלשה כשרה דאמרינן בה לבוד וכשאין בה פצימין פליגי דאביי אמר כשרה דאמרינן פי תקרה יורד וסותם דהוא עוביין של נסרים שבתקרה עובי ראשיהם הכלה לצד הסוכה יורד וסותם מכל צד ורבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם כדמפרש טעמא לקמן כך פירש בקונטרס והא דאיצטריך ליה לאשמועינן שיש לה פצימין דכשרה על ידי לבוד משום דלאידך לישנא קפסיל רבא וקסבר דלא אמרינן הכא לבוד לפי שהפצימין לחלל האכסדרה נעשה ולא לאויר החיצון ולמאי

מסורת הש״ס עם הוספות

א) עירובין יד. לקמן כב. [תוספתא עירובין פ״א], ב) אהלות פרק י מ״א [ע״ש], ג) ע״ז דף לט., ד) עירובין צג. צה., ה) לקמן כב., ו) לעיל יז ע״א.

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ אמר רב הונא וכו׳ אלא שמנה אמות מצומצמות: (ב) רש״י ד״ה מן הצד. נ״ב ס״א ה״מ מן הצד הוא דאמרינן כשמיעטו לאויר הוי מיעוט דאויר הנשאר אמרינן ביה לבוד מן הצד אבל אם יש אויר ג׳ באמצע ומיעטו עד פחות פליגי ביה אי הוי מיעוט:

ליקוטי רש״י

ומודה ר׳ מאיר. בין שיש בהן ארבעה בין שאין בהן ארבעה. **שאם יש בין נסר לנסר כו׳.** ולקמן (דף יח.) מוקי לה בסוכה בת שמונה אמות מצומצמות דכי יהיב נסר ופסל עד אמצעה מהאי גיסא וחוזר ומתחיל מצדה השני ונותן נסר תחלה ואח״כ פסל כמו כן עד אמצעה הוו להו שני פסלים באמצע והן של שמונה טפחים ואיכא הכשר סוכה ונסרים שבה לא פסלי לה דאמרינן דופן עקומה עד הפסלים האמצעיים. **פסל.** פסולת גורן ויקב דהוא סכך כשר, והכי נמי מצי למיתני ומודה רבי יהודה בהנך דאית בהו ארבעה דפוסלין שאם יש בין נסר לנסר כו׳ והאי דנקט רבי מאיר רבותא היא דאפילו רבי מאיר דמחמיר מודה בהא [לעיל יד:]. **צחנתא.** חילק. **דבב נהרא.** דבב שם הנהר. **דרדיפי.** בכח מקלחין דבדב״ש בלע״ז [ע״ז לט.]. **סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין.** שתי דפנות שיש לה כהלכתה לאורכה ועשויה כמבוי ובדופן שלישית ורביעית קבועין עמודים לקרני הזויות ויש להם טפח [עירובין צג.]. עמודין קבועין במחיצותיה פחות מג׳ [שם צה.]. **כשירה.** דתנן (סוכה ו.) שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח [שם צג.].

הגהות וציונים

א] ובע״ז הגירסא נהר **גוזא** (מלא הרועים): ב] צ״ל **לפסול** וכ״ה בדפו״ר: ג] בב״י **שהרי**: ד] צ״ל **ארבעה**: ה] צ״ל **לארבעה**: ו] צ״ל **ששיעורה** וכ״ה בדפו״ר: ז] צריך להוסיף **אמרינן** לבוד (בארות המים): ח] צ״ל **ומשריץ** (דבש תמר):

לעזי רש״י

קלויישטר״א. פירוש חצר המוקפת אכסדרה.

חשק שלמה על ר״ח

א) אולי צ״ל נמצאו שני פסלין שהן קנים כדאמרן (לקמן י״ט) מאי פסל היוצא מן הסוכה קנים היוצאין מן הסוכה סכך כשר כו׳:

עין משפט נר מצוה

קיג א מיי׳ פ״ה מהלכות סוכה הלכה כ טשו״ע א״ח סימן תרלב סעיף ב:
קיד ב מיי׳ פי״ז מהל׳ שבת הלכה כד טוש״ע א״ח סימן שסג סעיף כא:
קטו ג מיי׳ פט״ז מהל׳ טומאת מת הלכה א סמג עשין רלא:
קטז ד ה מיי׳ פ״ד מהלכות סוכה הל׳ ח ט סמג עשין מג טוש״ע א״ח סימן תרל סעיף ח:

רבינו חננאל

שמניח פסל ביניהן וכשרה ומודה רבי יהודה שאם נתן עליה נסר שרחב ד׳ טפחים כשרה [ואין ישנים תחתיו]. **בשלמא** לרב דאמר לעולם בד׳ אמות משום הכי כשרה אלא לשמואל דאמר באמצע בארבעה טפחים פסולה קשיא. **ומשני רב הונא בריה דרב יהושע** אליבא דשמואל הכא בהא מתני׳ בסוכה שאין בה אלא ח׳ אמות על ח׳ אמות מצומצמות שהן מ״ח טפחים היא וכגון דמסכך בה נסר ופסל ונסר ופסל [ונסר ופסל] מהאי גיסא ונסר ופסל ונסר ופסל [ונסר ופסל] מהאי גיסא דהוו להו ב׳ פסלין באמצע שיעור ב׳ פסלין ח׳ טפחים וכל פסל הוא סכך כשר והנסר הוא סכך פסול נמצאו א) שני שהן קנים כדאמרן מאי פסל קנים היוצאים מן הסוכה הוא פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה סכך כשר באמצע ח׳ טפחים שהן אמה ושליש ושלש אמות [ושליש] מזה הצד שיעור שלשה נסרים וב׳ פסלין וכן מן הצד האחר ותנן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין כותל לסיכוך ד׳ אמות פסולה ש״מ ד׳ אמות פסולה הא פחות מד׳ כשרה וזהו אחד מן המחיצות והיא דופן עקומה דקיימא לן הל״מ אליבא דר״מ וכיון שהיא ג׳ אמות ושליש מהאי גיסא וג׳ אמות ושליש מהאי גיסא וסכך כשר באמצע ח׳ טפחים שהן שיעור סוכה רואין כאילו הן ב׳ פסלין (הן) שהן באמצע היא הסוכה ואלו הנסרים והפסלין מזה הצד ומזה הצד חשובין כדפנות ודנין אותן כאילו [הן] כדופן עקומה לפיכך היא הסוכה כשרה. **ומצאנו אותו מפורש בירושלמי** ר׳ לוי בש״ר חמא ב״ר חנינא דכתיב וסכות על הארון את הכפורת מיכן שהדופן קרוי סכך ומיכן שעושין דפנות בדבר שמקבל טומאה כגון הפרוכת שהיא דופן ואפילו דופן מקצתו עומד ומקצתו עקום נקרא דופן וראיה לזה הפרוכת וכשר הוא. **ומפני מה אמרו ח׳ אמות מצומצמות** כדי שיבאו פסלין באמצע שאם יוסיף יפסד החשבון ואם יהיה הסכך ד׳ אמות פסול. **וקיימא לן** כשמואל בהא דהא סוגיא דשמעתא כוותיה וכן המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה כענין הזה (בהא) מוקמי להו בדופן עקומה כבית שנפחת וכחצר המקפת אכסדרה כן סוכה המוקפת בדברים שאין מסככין בהן כגון השפודין וארוכות המטה וכיוצא בהן. **אויר פחות מג׳ טפחים בצדדין.** אמרינן כלבוד דמי כדתנן הרחיק את הסיכוך ג׳ טפחים מן הדפנות פסולה הא פחות אמרינן כלבוד דמי וכשרה. **אויר פחות מג׳ באמצע.** פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר יש לבוד באמצע גמר לה מקורה דתניא קורה היוצאה מן הכותל זה ואין נוגעת בכותל זה שכנגדו וכן ב׳ קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה ואינן נוגעות זו אצל זו אם יש ביניהן פחות מג׳ טפחים אין צריך להביא קורה אחרת דאמרינן דפחות מג׳ כלבוד דמי ג׳ צריך להביא קורה אחרת עליהם לסתום הפתוח שביניהן והחולק דוחה שאני קורה דמדרבנן היא אבל סוכה שהיא מן התורה לא אמרינן בה לבוד באמצע דתנן ארובה בתוך הבית ובה פותח טפח טומאה בבית נגד ארובה טהור טומאה כנגד כו׳ ואם אמרינן לבוד באמצע למה הבית טהור הלא מאהיל על הטומאה אלא ש״מ אין דין לבוד באמצע ודחי שאני הלכות טומאה דהכי גמירי.

אתמר

אמרינן [א] פי תקרה יורד וסותם רבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם אמר ליה רבא לאביי לדידך דאמרת פי תקרה יורד וסותם אפילו הפחית דופן אמצעי אמר ליה מודינא לך בההיא דהוה ליה כמבוי המפולש לימא אביי ורבא בפלוגתא דרב ושמואל קמיפלגי דאתמר [ג] אכסדרה בבקעה רב אמר [א] מותר לטלטל בכולו דאמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בד' אמות דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם אליבא דשמואל כ"ע לא פליגי כי

רש"י

אמרינן פי תקרה יורד וסותם. מכל לד: רבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. כדמפרש טעמא לקמן. פי תקרה עודין של נסרים בחודן וכן[א] עובי ראשיהן הכלה לצד סוכה: לדידך דאמרת פי תקרת אכסדרה יורד וסותם. תימא הכי נמי בסוכה העשויה באמצע חצר ומסוכך בנסרים עבים שאין רחבים ד' ונפחת דופן האמצעי ושנים מכאן ומכאן קיימין מכשרת לה נמי על ידי פי תקרה שלה ותימא בה פי תקרה יורד וסותם: מודינא לך בההיא. דכיון דאויר פתוח לנגדו דומיא דמבוי מפולש ועשוי לקפנדריא לבקיעת רבים: לימא אביי ורבא. קא סלקא דעתיה טעמא דרבא משום דקסבר בחד דופן או בשנים אמרינן יורד וסותם אבל בכל צד לא אמרינן: בבקעה. להכי נקט בבקעה דמתוך שאינה סמוכה לבית אין לה דפנות שאין עושין דפנות לשם אכסדרה אבל פעמים שעושין אותה לפני הבית ודופן הבית סותמה מאחריה: לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. וטעמא מפרש בעירובין (דף לד:) בארבע דפנות לית ליה אבל אם היתה שם דופן שלימה אית ליה יורד וסותם באחרנייתא לימא כו' אביי כרב ורבא כשמואל: אליבא דשמואל כולי עלמא לא פליגי. כך פירוש סוגיא זו בכל מקום שיכול להעמיד דברי אחד מהן שלא במחלוקתן של אחרים ודברי השני אינו יכול להעמיד אלא במחלוקת אומר כן[ב] אליבא דשמואל ולאי כדקאמרת הוא דרבא לחודיה הוא דאמר כשמואל ואביי אינו יכול להעמיד דבריו כשמואל ואליבא דשמואל לא פליג אביי למימר כשרה דמה לענין שבת דמחיצות פי תקרה לחלל אכסדרה עבידי שהתקרה לצורך אכסדרה נעשית לא שרי להו שמואל בסתימת פי תקרה כל שכן לענין סוכה שלא[ג] לשם סוכה נעשה שהרי חוץ לחללה של אכסדרה היא נעשית ומחיצות לצורך תוכן עשויות ולא לצורך חוצה להן:

תוספות

ולמאי דפי' בקונטרס דלאביי פי תקרה יורד וסותם מכל לד קשה דהא לבתר הכי מסיק דכי אפחית דופן אמלעית ונשתייר בסוכה שתי דפנות זו כנגד זו כמין מבוי מפולש דבהא מודי אביי דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם כ"ש כאן דאין לה דפנות כלל ומיהו בקונטרס חילק משום דהתם מיירי בחלר בלא אכסדרה דפירש לדידך דאמרת פי תקרת אכסדרה יורד וסותם תימא נמי בסוכה העשויה בחלר מסוככת בנסרים עבים שאין רחבים ד' ונפחת דופן האמלעי ושנים מכאן ומכאן קיימין מכשרת לה נמי על ידי פי תקרה שלה ותימא בה פי תקרת נסרים יורד וסותם אמר ליה בההיא מודינא לך כיון דאויר פתוח לנגדה דמיא למבוי מפולש ועשוי לקפנדריא ולבקעת רבים משמע מתוך פירושו שרולה לפסול יותר לפי שאויר החלר מקיף סביב לסכך מהיכא דתקרת האכסדרה מקפת לו משום דהאי דמי טפי למבוי מפולש מהאי וסברא משונה היא לפיכך נרא' כי (א) מעיקרא פליגי בסיכך על אכסדרה שאין לה פצימין דיש לה שתי דפנות כהלכתן כמין גאם מזרח ודרום או מזרח וצפון דאורחא דמלתא למיעבד גניעות קנת ואע"ג דאין כאן שלישית כלל שרי אביי על ידי פי תקרה ורבא מקשה לאביי דאילו היו שתים זו כנגד זו וליתא לאמלעית אי הוה שרי לה על ידי פי תקרה והאי דנקט הפחית לאו דוקא דהוא הדין אם נעשית כך מתחלה ושמא כשנעשית כך מתחלה שייך ביה נמי לשון פחיתה ואמר ליה אביי בהא מודינא לך דלא אמרינן פי תקרה משום דהוה כמבוי מפולש דלית להו לרבנן פי תקרה כדתנן בסוף כל גגות (עירובין דף לה.) דפליגי בבונה עלייה על גבי שני בתים ואפילו רבי יהודה דשרי התם הני מילי גבי שבת דאית ליה שתי מחיצות דאורייתא אבל גבי סוכה דשלש מחיצות דאורייתא מודה דמפולשות לא אמרינן בה פי תקרה יורד וסותם ורבא דהוה מקשה סלקא דעתיה דאפילו לרבנן דלית להו פי תקרה התם אמר אביי כאן פי תקרה יורד וסותם מיגו דשייך לגבי אכסדרה נמי לגבי סוכה המפולשת ומיהו לפי מה שפירשתי קשיא דמשמע פרק כל גגות (שם דף לג.) דמפולשת מכשר נמי אביי דאמר ליה רבא לאביי ולא מלינן מחילה לאיסור והא סיכך ע"ג אכסדרה שיש לה פצימין כשרה ואלו השוה את פצימיה פסולה אמר ליה לדידי כשרה לדידך סילוק מחיצות היא והשתא יש לה פצימין דהתם לא הוי כיש לה פצימין דהכא דעל כרחך בההיא[ד] דהתם פליגי וזהו פי' דשמעתין דהתם לפי מה שפירש בקונטרס שם דסיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין יש לה שתי דפנות כהלכתן לארכה ועשויה כמבוי ודופן שלישית קבועים עמודים בזויות ויש להן טפח כשרה דתנן[ה] שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח ואפילו[ו] השוה את הפצימין שבנה שתי מחיצות בתוכה אצל מחיצות הראשונות ונמצאו פצימין עומדין בין ב' המחיצות מכאן ובין ב' המחיצות מכאן ובתוך האכסדרה אין נראין פסולה דאין לה אלא שתי מחיצות לדידי כשרה (ב) דפליגא עלך בהא מילתא דאפילו אין לה שום מחילה דאית לי פי תקרה יורד וסותם דסתם אכסדרה תחובין לו קורות מלמעלה מעמוד לעמוד שעליהן נותנין את התקרה והנך קורות יש להן פה דהיינו תקרה[ז] שאינה עגולה אלא מרובעת ולדידך נמי דאמרת פסולה אין כאן מחילה לאיסור דהכא היינו טעמא שסילק מכאן את הפצימין ואת המחיצות הראשונות על ידי מחיצות הללו ומעמידה על אלו לגדן והשתא לפי מה שחילק בקונטרס בין מפולשת לאויר החלר למפולשת לאכסדרה ניחא אבל לפי מה שפירשתי קשיא ונריך לומר דשתי דפנות דהתם לאו במפולשות זו כנגד זו אלא כמין גאם כדפריש' והפצימין במקום שלישית של טפח וארבע פצימין לארבע זויות של אכסדרה שכן דרך להושיב קורות מעמוד לעמוד לבנות עליהם תקרת האכסדרה ואותן העמודים בולטין בראשי הדפנות במקום טפח וכשהשוה פצימה שעשה מחיצות אחרות כנגד אותן שתים כמין גאם מכפנים לפצימין ואינן נראין בתוך הסוכה ומ"מ לאביי כשרה מכח פי התקרה אפילו ליכא מחיצות כלל ומיהו פצימין דשמעתין דפליגי בהו באידך לישנא מכח לבוד נריך לאוקומי במוקפת פצימין הרבה ואין שם מחיצות כלל אלא הנך פצימין נעשין מחיצות לסוכה מכח לבוד ואם באנו להשוותה להאי דעירובין ויש לה שתי מחיצות והפצימין לזויות נריכין אנו לומר שיש לכל זוית שני פצימין סמוכין זה לזה בתוך שלש ואין בעוביין טפח אלא מכח לבוד וכ"ש דניחא ליה[ח] טפי טעמא דרבא דמלינן למימר דקסבר דגמירי טפח בלא לבוד דלא אמרינן לבוד אלא למחיצות שלימות ולא למחילה של טפח:

אכסדרה בבקעה. בפרק כל גגות (עירובין דף ל:) פירש בקונטרס דנקט בבקעה משום דבבקעה הויא אכסדרה פרולה מארבע רוחותיה ועומדת קירויה על ד' יתידות אבל בעיר סתם אכסדראות סמוכות לבית או לחלר ודופן הבית סותמה מאחריה ומודה שמואל התם דיורד וסותם וזהו כפי גרסתו דגריס בשילהי כל גגות (שם דף לד:) ומי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם ומשני כי לית ליה בד' אבל בג' אית ליה ופירש שם בקונטרס כי לית ליה בד' במקום שלריך לעשות ארבע מחילות בסתימת פי תקרה כגון אכסדרה אבל בג' אם היתה בה מחילה אחת כהלכתה ופי תקרה לשלש מחילות מכשר וקשיא דהא מוקמינן הכא אביי כרב ולעיל קאמר אביי בההיא מודינא לך משום דהוה כמבוי מפולש אלמא דאפילו בשתי מחילות לית ליה פי תקרה כ"ש היכא דליכא כלל ואם באנו לחלק משום דאיסור בקעה דהתם כרמלית דרבנן אם כן לרבא נמי נימא הכי ועוד פליגי ר' יהודה ורבנן בסוף כל גגות (שם דף לה.) גבי שתי מחילות ברה"ר אי אמרינן פי תקרה או לא וגבי בקעה אמר רב פי תקרה אפילו בלא מחילות אם לא משום דזה מדאורייתא וזה מדרבנן ור"ת גריס איפכא וכן ר"ח כי לית ליה בשלש כלומר כשאין בו כי אם שלש מחילות והרביעית פרולה במלואה דסתם אכסדרה כך היא כדאמרינן בשלהי לא יחפור (ב"ב דף כה:) עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח לפונית אינה מסובבת ואמר בהקומץ רבה (מנחות דף כט:) מפני מה נברא העולם בה"א מפני שדומה לאכסדרה שכל הרולה ללאת ילא אבל בארבע כשיש שם ארבע מחילות כגון שיש ברביעית שני לחיים ומשהו דאיכא שם מחילה אע"פ שפרולה ביתר מעשר אית ליה פי תקרה ורב אפילו פרולה במלואה ואפי' בשתי מחילות אית ליה פי תקרה ובלבד שלא יהא מפולש מדקפריך בשלהי כל גגות (עירובין דף לד:) גבי וכן בית שנפרץ משתי רוחות מאי שנא מרוח אחת דאמרינן פי תקרה יורד וסותם משתי רוחות נמי אמרינן פי תקרה יורד וסותם ומשני רב כגון שנפרץ בקרן זוית (ג) דקירויו באלכסון והדתניא התם לעיל בההוא פירקא (דף לג.) בית שחליו מקורה וחליו אינו מקורה גפנים כאן מותר לזרוע כאן דאמרי' פי תקרה יורד וסותם אע"ג דליכא התם שם ד' מחילות אין לדמות כלאים לשבת דאפילו פאות מותר לכלאים כדאמרינן פ"ק דעירובין (דף יא.) והאי דנקט הכא בבקעה לפי' ר"ת יש לפרש דנקט בקעה שהוא מקום איסור טלטול דבקעה שהיא[ט] כרמלית א"נ משום דאיירי נמי באכסדרה שיש לה שתי מחילות דהתם נמי אית ליה לרב פי תקרה ובלבד שלא תהא מפולשת כדפרישית ואי הוה נקיט אכסדרה שבחלר הוה משמע דווקא כשיש לה שלש מחילות דסתם אכסדרה שבחלר מושכת בכל אורך שבחלר או ברוחב אלא שהיא עד אמלע החלר ופרולה במלואה לפנים:

אחוי

עין משפט נר מצוה

קיז א מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה לה סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שסא סעיף ג בהגה"ה:

רבינו חננאל

אתמר סיכך ע"ג אכסדרה שיש לה פצימין כשרה. פי' לחיים ושאין לה פצימין אלא סיכך ע"ג כותלי אחרים אביי אמר כשרה פי תקרה יורד וסותם. כלו' רואין בדעת כאלו קצה הסכך יורד וסותם כדקיי"ל גוד אחית מחיצתא (ולא) סמכינן אכותלי בתים העשוים לבתים ואחרי הבתים נעשים כותלי הסוכה רבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם אלא בעינן שלשה טפחים דפנות הנראות לעין כי הן לסוכה. לימא בפלוגתא דרב ושמואל פליגי דאתמר אכסדרה בבקעה כגון שהעמיד ד' עמודים בבקעה וסיכך עליהן רב אמר מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בד' אמות. ודחינן לה אליבא דשמואל כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דרב אביי כרב ורבא אמר לך עד כאן לא אמר רב מותר לטלטל בכולה אלא משום דהני מחיצות לאכסדרה עמדו ומגואי איכא המחיצות אבל הכא דמאבראי דלא עבידו לסוכה לא. חלוקת רב ושמואל בסוף פרק כל גגות העיר. ואקשינן ממתני' תנן סיכך ע"ג אכסדרה כו' אי אמרת פי תקרה יורד וסותם מאי היא פסולה. תרגמה רבא אליבא דרב דאביי

מסורת הש"ס עם הוספות

א) עיין תוס' עירובין דף פו: סוד"ה גזוזטרא, ב) עירובין [כה. לג:] לד ע"א.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה סיכך על גבי וכו' וסברא משונה היא לפיכך נראה כי פליגי מעיקרא בסיכך על גבי אכסדרה: (ב) בא"ד לדידי כשרה דפליגנא עלך: (ג) ד"ה אכסדרה וכו' שנפרץ בקרן זוית וקירויו באלכסון:

ליקוטי רש"י

אכסדרה. מקורה בגג חלק כעליות שלנו ואינו משופע והיא קירוי שבכל הש"ס [שם כה.]. אכסדרה בבקעה. הבקעה כרמלית כדאמרינן ביציאות השבת (שבת ו:) ואכסדרה זו פרוצה מד' רוחותיה ועומד קירויה על ד' יתידות ונותנין ד' קורות מיתד ליתד ועליהן מסדרין הנסרין ואותן הקורות קרי פי תקרה, והאי דנקט בקעה משום דבעיר סתם אכסדראות סמוכות להקיף בית או חצר ואיכא מחיצה אחת או שתים ומודה שמואל התם דמטלטלין כדאמרינן לקמן [שם צה:].

הגהות וציונים

א] צ"ל והן (רש"ש וכ"ה ברש"י שברי"ף): ב] צריך להכניס פה התיבות שהודפס בטעות בתחילת הדיבור וכך פי' סוגיא זו אליבא (בארות המים): ג] צ"ל דשלא (בית יצחק): ד] עיין מהר"ם וערוך לנר: ה] צ"ל דתניא והוא בתוספתא סוף פ"א והובא לעיל ו ע"ב: ו] בדפו"ר ואילו: ז] צ"ל חודה (בארות המים): ח] בדפו"ר ליתא תיבת ליה: ט] צ"ל היא (דפו"ר בארות המים):